

Ο Δράκοντας κι ο Άϊ-Γιώργης

/ Γενικά Θέματα

του ΚΩΣΤΗ ΨΥΧΟΓΙΟΥ

Η πρώτη μετά το Πάσχα, την 23ην Απριλίου εορταζόμενη (αν το Πάσχα έχη προηγηθή) ή τη Δευτέρα τού Πάσχα (εάν αυτό εορτασθή μετά την 23η) και αρρήκτως συνδεδεμένη προς αυτό μνήμη νέου την ηλικία στρατιωτικού αγίου είναι η τού Αγίου Γεωργίου, Μεγαλομάρτυρος και Τροπαιοφόρου, τού δημοφιλεστάτου νεαρού εφίππου Αγίου με σέβας ανάμεσα στους Χριστιανούς αλλά και Μουσουλμάνους: «Ἐὰρ ἡμῖν ἐξέλαμψεν ἡ λαμπρά τού Δεσπότης καὶ θεῖα ἐξανάστασις, πρὸς οὐράνιον Πάσχα ἐκ γῆς ἡμᾶς παραπέμπον· ταύτη δὲ συνεκλάμπει τού πανενδόξου μάρτυρος Γεωργίου ἡ μνήμη ἡ φωταυγής» (Εξαποστειλάριο, σε ήχο πλ. Β').

Ὡς μεγαλόψυχος ἑνόπλος Ἅγιος, ὁ Γεώργιος θεωρεῖται «αἰχμαλώτων ἐλευθερωτής», «πτωχῶν υπερασπιστής» καὶ «βασιλέων υπέρμαχος»: «Ὡς τῶν αἰχμαλώτων ἐλευθερωτής καὶ τῶν πτωχῶν υπερασπιστής, ἀσθενούντων ἰατρός,

βασιλέων υπέρμαχος, τροπαιοφόρε μεγαλομάρτυς Γεώργιε» (από το Απολυτίκιο τού Αγίου, σε ήχο Δ'). Στον ευεργέτη στρατιωτικόν άγιο τα ρήματα «περιφρούρησον» και «διάσωσον» αρμόζουν: «Εν θαλάσση με πλέοντα, εν οδώ με βαδίζοντα, εν νυκτί καθεύδοντα, περιφρούρησον· επαγρυπνούντα διάσωσον παμμάκαρ Γεώργιε» (στιχηρό προσόμοιο σε ήχο Δ').

Ο Άγιος από την Καππαδοκία είν' ιδιαίτερα γνωστός εις την Κρήτη: αμέτρητοι οι αφιερωμένοι στ' όνομά του ναοί και πάμπολλες οι τοπικές παραδόσεις. Σπουδαία είναι η πάνδημη πανήγυρι στην Ασή-Γωνιά Αποκορώνου, όπου οι κτηνοτρόφοι φέρνουν από τα όρη τα «έγγαλα», τα γαλακτοφόρα δηλαδή πρόβατα: το γάλα των αρμέγεται, ως προσφορά στον Άγιο, για να ευλογήση Αυτός τα ζωντανά και τα γεννήματά των, και μοιράζεται μετά τη Λειτουργία βρασμένο στους πανηγυριώτες· ο Όρθρος τής πρωτότυπης αυτής εορτής με τις αρχαίες ελληνικές ρίζες κρατεί πολλές ώρες (από το χάραμα μέχρι το μεσημέρι)· πολύς ο θόρυβος και τα τρεχάματα στον αυλόγυρο τής εκκλησιάς τ' «Άϊ-Γιώργη τού Βούτακα»!

Οι 'περήφανοι Αση-Γωνιώτες τραγουδούνε το ριζίτικο: «Ψηλά στον Αποκόρωνα στο' Ασή-Γωνιάς τα μέρη, / ο Άϊ-Γιώργης βρίχνεται ο ψαροκαβαλλάρης, / απού τον εορτάζουνε στσι 'κοσιτρείς τ' Απρίλη, / κι ούλ' οι βοσκοί τσ' Ασή-Γωνιάς αρμέγου ν-τα σφαχτά ντως / για να τσι βλέπ' η χάρη Ντου». Στην ανατολική Κρήτη ο Άϊ-Γιώργης σχετίζεται με τις πηγές και τα πηγάϊδια: όπου πηγή κι ο Άγιος, φύλακας από το «άγριο θεριό και δράκοντα μεγάλο», που απειλεί τους υδρευομένους οικισμούς.

Το θέμα της δρακοντοκτονίας είναι πανάρχαιο στην ελληνική μυθολογία: ο εκηβόλος Φοίβος Απόλλων ετόξευσε από μακρυά τη Δράκαινα στις ρίζες τού Παρνασσού· στον πέτρινο τόπον, απού ήθελε αυτός να καταλάβη για να ορίζη εφεξής τής Γαίας το Μαντείο· τον τόπον αυτόν από το σάπισμα τού τρομερού φιδιού εκάλεσαν Πυθώ. Είχαν από την Κνωσό ξεκινήσει οι πρώτοι ιερείς και θεράποντες τού Δελφικού Μαντείου. Πολλοί και διάφοροι χριστιανοί άγιοι κατέλαβαν τη θέση στη θρησκεία που είχαν ήρωες τών αρχαίων Ελλήνων· ήλλαξεν η επίσημη θρησκεία και μετεσχηματίσθησαν αναλόγως οι τιμώμενες θεότητες: τη λατρεία τών ηρώων διεδέχθη η τών αγίων.

Η ανθρώπινη ψυχή υστερεί τών κοινωνικών αλλαγών, αδυνατεί να τις παρακολουθή και παραμένει περισσότερο χρόνο προσδεμένη στις παραδοσιακές εκδηλώσεις τής λατρείας. Διαμέσου αγιολογικών κειμένων και τών επ' αυτών βασισμένων αγιογραφικών απεικονίσεων, στοιχεία τών αρχαίων μύθων επέρασαν στους αντιστοίχους χριστιανούς αγίους. Ο Άϊ-Γιώργης κατέλαβε στη λαϊκή συνείδησι τη θέση τού δρακοντοκτόνου θεού Απόλλωνος και άλλων ηρώων, ως τού Ηρακλέους και τού Περσέως. Οι λαϊκές διηγήσεις διέσωσαν αρχαίες παγανιστικές

δοξασίες, άρρηκτα συνδεδεμένες προς το μακρύ παρελθόν των ελληνικών επαρχιών. Το κενό ανεπληρώθη: ελληνικοί μύθοι επεβίωσαν ολίγο παρηλλαγμένοι στ' αγιολογικά κείμενα των Ρωμαίων τής ελληνοφώνου Ανατολής.

Το δημώδες «Τραγούδι τ' Άϊ-Γιώργη» είναι γνωστό σε πολλές παραλλαγές αλλά μία πρέπει να ήταν η αρχική. Αποτελείται από δεκαπεντασυλλαβους ομοιοκαταλήκτους στίχους ανά ζεύγη κατά κανόνα παρατιθεμένους και μερικούς μονούς. «Το συναξάριον τού θαύματος τού αγίου Γεωργίου περί τού φόνου τού δράκοντος φέρεται εις ελληνικούς κώδικας από τού ΙΒ' αιώνος μέχρι τού ΙΖ' και εις δύο τού ΙΘ' αιώνος κατά τέσσαρας διασκευάς», έγραφε στα 1912 ο μέγας Ν.Γ. Πολίτης και παρακάτω προσέθετε ότι:

«η διήγησις παρουσιάζει αρτίαν και συγκεκριμένην την θρησκευτικήν παράδοσιν με σαφώς διαγεγραμμένον τον ψυχωφελή σκοπόν αυτής και αι ομοιότητες αυτής προς το δημοτικόν άσμα είναι καταφανείς». Ο σοφός αυτός διδάσκαλος τής Λαογραφίας απέδειξε, ότι το θέμα τής σωτηρίου δρακοντοκτονίας υπό τού Αγίου Γεωργίου «πολλάς παρουσιάζει ομοιότητας προς τον αρχαίον ελληνικόν μύθον περί τής λυτρώσεως τής Ανδρομέδας υπό τού Περσέως», και τού ομοίου επίσης μύθου τής απελευθερώσεως τής Ησιόνης υπό τού Ηρακλέους, εντοπίζει δε τον τόπο γενέσεως τού αρχικού άσματος εις την Καππαδοκία, την πατρίδα τού Αγίου.

Όμως, το θέμα τού φόνου τού κακού δράκοντος συνεδέθη εκ των υστέρων μετά τού βίου τού Αγίου Γεωργίου, αφού «ο μύθος τής δρακοντοκτονίας είναι άγνωστος στα αγιολογικά κείμενα και στην εικονογραφία τού αγίου Γεωργίου πριν από τον 12ο αιώνα» (καθώς γράφει ο βυζαντινολόγος καθηγητής Θεοχάρης Δετοράκης). αυτή ειδικώς η σύνδεσι συνετέλεσεν, ώστε να γίνη ο Άϊ-Γιώργης περισσότερο δημοφιλής.

Η υπόθεσι τού Τραγουδιού είναι σε αδρές γραμμές η ακόλουθη: Δράκος φυλάει μιαν πηγή πλησίον τής Χώρας· οι κάτοικοι για να εξασφαλίζουν την ύδρευσι παρέχουνε τακτικά με κλήρωσι μιαν κοπελλιά· κάποτε, όμως, ο τυφλός κλήρος έπεσε στη μονογενή θυγατέρα τού βασιλέως· ο βασιλιάς επρότεινε τα πλούτη του όλα να δώση αντί τής κόρης, αλλ' ο εξαγριωμένος λαός δεν εδέχθη τη διάκρισι (αφού, στο θάνατον οι πάντες είναι ίσοι)· ο βασιλιάς ενέδωκε στις απειλές και τις πιέσεις τού λαού· η κόρη στολίζεται νύφη κι εξαπατώντας την οι θεραπαινίδες της τη μεταφέρουν στο πηγάδι, βορά τού θεριού· ο έφιππος Άγιος κατ' οικονομίαν περνάει για να ποτίση τον «ψαρό» του ή επειδή ήθελε να τήνε σώση· ακολουθεί διάλογος μεταξύ τού Αγίου και τής δεμένης κόρης· το θηρίο εμφανίζεται και τότε αφού κάμη τον σταυρό του ο Άγιος καταφέρει μια κονταρία στο στόμα του και το ξαπλώνει νεκρό στο χώμα· ο σκοτωμένος Δράκος έπειτα μεταφέρεται στη Χώρα

και ο βασιλιάς ζητά το όνομα τού σωτήρα τής θυγατέρας του και ποιό θέλει νά'ναι το αντάλλαγμα για το ανδραγάθημά του.

Το τραγούδι τού Άϊ-Γιώργη έχει θεατρική δομή με διάφορα επεισόδια. Προσφέρεται για διδασκαλία και παράστασι από παιδιά δημοτικού σχολείου.

Πολλά εισαγωγικά στο άσμα τούτο ημπορούν να λεχθούν, αλλ' εγώ υποκλίνομαι στη χάρι τού δημώδους λαϊκού άσματος περί τον άθλο τού Αγίου Γεωργίου κι ευθύς παραθέτω ασχολίαστη μιαν παραλλαγή τού Τραγουδιού καθώς την ήκουσα από την εξαδέλφη τής μητέρας μου Τιμόκλεια, η οποία τό 'χε μάθει από τη μακαρίτισσα γυναίκα τού αδελφού τού πατέρα της, τη Χρόναινα (Άννα Μαθιουδάκη, το γένος Αθανασάκη) από το Καταλαγάρι. Μού το τραγούδησε δε η μητέρα μου, με τον ρυθμό που ήξεραν οι μικρές κοπελλιές στα προπολεμικά Πεζά, οχτώ-εννιά χρονώ τότες, όπως το λέγανε καθισμένες στο «περβάζι» τού πηγαδιού κατά τις ανοιξιάτικες αποσπερίδες των.

ΤΟ ΤΡΑΓΟΥΔΙ Τ' ΑΪ-ΓΙΩΡΓΗ

(από το Καταλαγάρι και τα Πεζά Πεδιάδος στη δεκαετία τού 1940)

Άϊ μου Γιώργη, αφέντη μου και ψαροκαβαλλάρη,
αρματωμένε με σπαθί και με χρυσό κοντάρι·
άγγελος είσαι στη θωριά κι άγιος στη θεότη·
παρακαλώ βοήθα με, άγιε στρατιώτη,
να λυτρωθώ απ' το θεριό και Δράκοντα μεγάλο,
'π' ά δε ντού 'πηαίναν άθρωπο κάθε πρωί και άλλο,
σταλιά νερό δεν ήφηνε να κατεβή στη Χώρα,
σα δε ντού 'πηαίναν άθρωπο πάντα την ίδιαν ώρα!

Τα μπουλλεθιά ερρίχνανε κι ότινος θέλ' ας πέση,
ήπεμπε το παιδάκι ντου τού Δράκοντα πεσκέσι.
Τα μπουλλεθιά επέσανε κι εις τη βασιλοπούλλα,
απού την είχ' η μάνα τζη μοναχορηγοπούλλα.

Κι ο βασιλιάς ως τ' άκουσε, τούτο το λόγον είπε:
– «Το βιός μου όλο πάρετε και το παιδί μου αφήτε».

Εκεί σπαθιά συρθήκανε, μαχαίρι' ακονισμένα:
– «Γή δώσ' μας το παιδάκι σου, γή παίρνομε κι εσένα».
– «Στολίστε το παιδάκι μου και κάμετέ το νύφη
κι αμέτε το στο Δράκοντα, πεσκέσι να δειπνήση».

Πιάνουν και τη στολίζουνε 'πο το ταχύ ως το βράδυ

με δαχτυλίδια ολόχρυσα κι όλο μαργαριτάρι·
και παίρνου ντην οι βάγιες τση να πά' να σεργιανίση
και πάνε και τη δένουνε στού Δράκοντα τη βρύση·
στα μάρμαρα τού πηγαϊδιού ρίξα ν-την αλυσίδα
κι εκείά την κατεβάσανε, άμοιρη κορασίδα!

Κι ο Άι-Γιώργης τό 'μαθε και τρέχει να τη σώση
κι από το άγριο θεριό να τήνε 'λετευρώση·
καβαλλικεύγει τ' άλογο και το αντιποδίζει,
στο μάγουλο τού πηγαϊδιού πηγαίνει και καθίζει.
– «Μην το φοβάσαι το θεριό κι εγώ δα το 'ποθάνω,
άφησε ν' αποκοιμηθώ στα γόνατά σου απάνω·
σίμωσε, κορασίδα μου, κοντά να με ψειρίσης
κι όντεν ακούσης το θεριό να μ' αλαφροξυπνήσης».

Στα γόνατά τζη ακούμπησε, για νά τονε ψειρίση
κ' ετρέχανε τα μάθια τζη σα θολωμένη βρύση·
σε λίγην ώραν ήκουσε μιαν ταραχή μεγάλη
κι ήτον ο Δράκος κι ήβγαινε μέσ' από το πηγάϊ.
– «Ξύπνησ' αφέντη, ξύπνησε και μη βαροκοιμάσαι
να το σκοτώσης το θεριό, που λες πως δε φοβάσαι·
σήκω, σήκω αφέντη μου και το νερό αφρίζει
κι ο Δράκοντας τ' αντόδια ντου για μένα τ' ακονίζει!»

Ο Άϊ-Γιώργης 'ξύπνησε σα μ-παραλοϊσμένος
και τ' άρματά ντου ήρπαξε, ως ήτο μαθημένος·
γυρίζει στ' ανατολικά και κάνει το σταυρό ντου
και το κοντάρι 'σήκωσε και μπήγει στο λαιμό ντου·
μια κονταριά τού έδωκε, την τρώει μέσ το στόμα
κι αμέσως τον εξάπλωσε χάμαι στοή γής το χώμα.

Με μια μπαμπακερή κλωστή πιστάγκωνα το δένει
τσή κορασίδας τό 'δωκε, μέσα στη Χώρα μπαίνει.
– «Νά, βασιλιά, το τέκνο σου· ορίστε το παιδί σου
κι απού τα φύλλα τσή καρδιάς δώσε του την ευκή σου».
– «Να ζήσης, καβαλλάρη μου· πώς λένε τ' όνομά σου,
ένα μεγάλο χάρισμα να κάμω τσ' αφεδιάς σου;»

– «Γιώργης στρατιώτης λέγομαι, απ' την Καπαδοκία·
σα θες να κάμης τάξιμο, χτίσε μιαν εκκλησία
και βάλε και ζωγράφισε Χριστό και Παναγία·
στη δεξιά Ντου τη μ-πλευρά βάλ' ένα γ-καβαλλάρη,

αρματωμένο με σπαθί και με χρυσό κοντάρι».

Σχόλια: Μπουλλεθιά=κλήροι, πεσκέσι=δώρο, γή=ή. kairatos.com

Τραγούδι επιτραπέζιο, το οποίο τραγουδιόταν την ημέρα της εορτής του Αγίου Γεωργίου, με προέλευση από την Σινασό Καππαδοκίας.

Σύντομος Βίος του Αγίου Γεωργίου

Ιερά Μητρόπολις Βεροίας, Ναούσης και Καμπανίας

Ο Άγιος Γεώργιος γεννήθηκε στην Καππαδοκία, ανάμεσα στο 275 και στο 285 και θανατώθηκε το 296 ή το 303 μ.Χ. Οι γονείς του Αγίου Γεωργίου ήταν χριστιανοί, ο πατέρας του είχε ελληνική καταγωγή και ήταν από την Καππαδοκία και η μητέρα του ήταν από την Παλαιστίνη. Όταν ήταν 10 ετών πέθανε ο πατέρας του και η μητέρα του τον πήρε στην περιοχή Λύδδα της Παλαιστίνης όπου τον μεγάλωσε και τον μόρφωσε.

Στην ηλικία των 18 ετών, κατατάχτηκε στον ρωμαϊκό στρατό στη Νικομήδεια. Διακρίθηκε σε πολύ μικρή ηλικία ο Άγιος Γεώργιος και πήρε τον βαθμό του χιλίαρχου. Αργότερα ο αυτοκράτορας Διοκλητιανός τον έκανε διοικητή με τον τίτλο του κόμη.

Ο Άγιος Γεώργιος **ονομάζεται τροπαιοφόρος** για την ανδρεία του και για τον ηρωϊσμό του στις μάχες. Ο Διοκλητιανός, αφού αντιμετώπισε τις εξωτερικές απειλές στράφηκε στην αναδιοργάνωση της ρωμαϊκής αυτοκρατορίας. Αποφάσισε

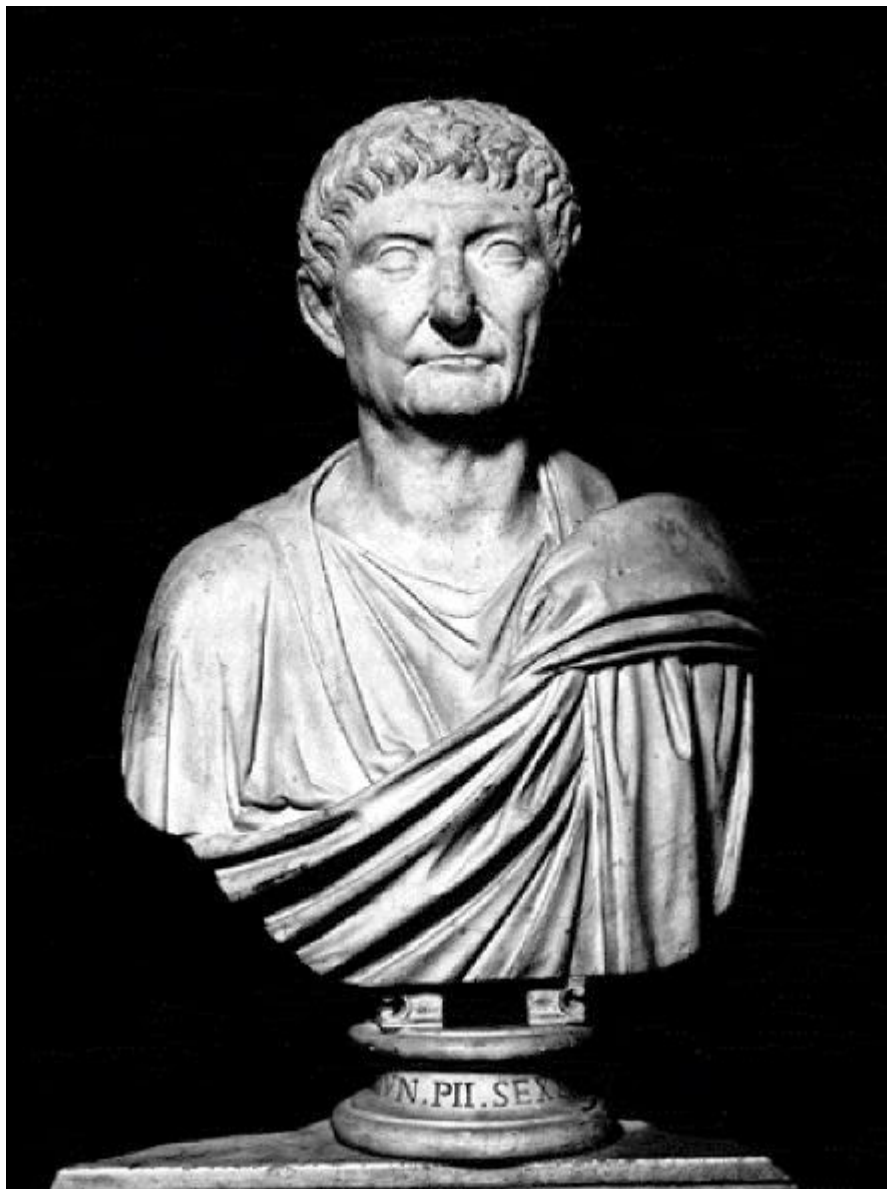
ότι οι υπήκοοί του θα πρέπει να τον λατρεύουν ως θεό και ξεκίνησε διωγμούς κατά των Χριστιανών.

Έκλεισε τους χριστιανικούς ναούς, εξόρισε ή βασάνισε και οδήγησε στο μαρτύριο Χριστιανούς που δεν πρόδιδαν την πίστη τους, απομάκρυνε από τον στρατό και τις υπηρεσίες τους Χριστιανούς.

Έκανε τρεις συνελεύσεις για να οργανώσει τους διωγμούς, στις οποίες μπορούσαν να είναι παρόντες οι αξιωματούχοι. Ο Άγιος Γεώργιος πήρε το λόγο, ομολόγησε την πίστη του στον Χριστό και πήρε θέση ενάντια στο διωγμό των Χριστιανών. Ο Διοκλητιανός οργίστηκε και διέταξε τη σύλληψη του Αγίου Γεωργίου. Στην φυλακή βασανίστηκε για την πίστη του και υπέμεινε τους πόνους με προσευχή.

Αρχικά τον έδεσαν ξαπλωμένο ανάσκελα και έβαλαν επάνω του έναν μεγάλο βαρύ λίθο. Στη συνέχεια τον έδεσαν στον τροχό, που είχε περιστρεφόμενα μαχαίρια που έκοβαν τις σάρκες. Ένας άγγελος ελευθέρωσε τον Άγιο και τα τραύματά του θεραπεύτηκαν.

Όταν αυτό έγινε γνωστό, ο Πρωτολέοντας και ο Ανατόλιος παρουσιάστηκαν στον Διοκλητιανό μαζί με χίλιους στρατιώτες και ομολόγησαν την πίστη τους στον Χριστό, με αποτέλεσμα ο Διοκλητιανός να διατάξει την θανάτωσή τους. Η μνήμη τους τιμάται στις 23 Απριλίου.

Ο Διοκλητιανός διέταξε τότε να φτιάξουν μια στέρνα, να τη γεμίσουν με ασβέστη και να κλείσουν εκεί τον Άγιο Γεώργιο για τρεις ημέρες. Όταν άνοιξαν την στέρνα, αντί να βρουν το σώμα του Αγίου καμένο και διαλυμένο, τον βρήκαν όρθιο να προσεύχεται.

Ο λαός αναγνώρισε το θαύμα κι έλεγε ότι είναι μεγάλος ο Θεός του Γεωργίου, αλλά ο αυτοκράτορας θεώρησε ότι ήταν κάποιου είδους μαγεία. Ο Άγιος Γεώργιος του απάντησε ότι αυτό δεν ήταν μαγεία ή αγυρτεία, αλλά αποτέλεσμα της θείας χάρης και ο Διοκλητιανός διέταξε να πυρακτώσουν μεγάλα σιδερένια παπούτσια και υποχρέωσαν τον Άγιο να περπατήσει φορώντας τα.

Ο Άγιος Γεώργιος **περπατούσε και προσευχόταν χωρίς να παθαίνει τίποτα**. Βλέποντας τα νέα θαύματα του Αγίου, ο αυτοκράτορας Διοκλητιανός συνέχισε να πιστεύει ότι ήταν αποτέλεσμα μαγείας και κάλεσε τον μάγο Αθανάσιο. Αυτός έφερε δύο αγγεία με ισχυρά δηλητήρια και ο αυτοκράτορας διέταξε τον Γεώργιο

να τα πιει.

Ο Άγιος έκανε την [προσευχή](#) του, ήπие τα δηλητήρια και δεν έπαθε τίποτα. Τότε ο Αθανάσιος γονάτισε μπροστά στον Άγιο Γεώργιο και ομολόγησε την πίστη του στον Χριστό, και θανατώθηκε από τον Διοκλητιανό. Η μνήμη του μάρτυρα Αθανασίου του από μάγων, τιμάται στις 23 Απριλίου. Η Αλεξάνδρα, σύζυγος του αυτοκράτορα Διοκλητιανού, μαζί με τους δούλους της, πίστεψαν στον Χριστό, φυλακίστηκαν από τον Διοκλητιανό και θανατώθηκαν την επομένη.

Η μνήμη της βασίλισσας Αλεξάνδρας και των υπηρετών της Απολλώ, Ισαακίου και Κοδράτου, που πίστεψαν στον Χριστό και θανατώθηκαν από τον Διοκλητιανό, τιμάται στις 21 Απριλίου. Ο Άγιος Γεώργιος είδε ενύπνιο, ότι σύντομα θα πάρει τον στέφανο του μαρτυρίου.

Το ξημέρωμα οι στρατιώτες τον παρουσίασαν στον Διοκλητιανό. Ο αυτοκράτορας του ζήτησε να θυσιάσει στον βωμό του Απόλλωνα. Ο Άγιος μπήκε στον ναό του Απόλλωνα, έκανε το σχήμα του σταυρού και τότε το είδωλο του Απόλλωνα έπεσε και κομματιάστηκε.

Ο Διοκλητιανός καταδίκασε τον Άγιο σε θάνατο δια αποκεφαλισμού. Τα λείψανά του μεταφέρθηκαν στην περιοχή Λύδδα της Παλαιστίνης, από τον πιστό του υπηρέτη, Άγιο Πασικράτη. Εκεί, μετά το διάταγμα ανεξιθρησκείας του [Μεγάλου Κωνσταντίνου](#), οι Χριστιανοί ανέγειραν μεγαλοπρεπή Ιερό Ναό αφιερωμένο στον Άγιο Γεώργιο, όπου και κατέθεσαν τα ιερά του λείψανα.

Η μνήμη του Αγίου Γεωργίου τιμάται στις 23 Απριλίου, αλλά αν η εορτή του πέσει μέσα στη Σαρακοστή, μετατίθεται στην Δευτέρα του Πάσχα. Η ανακομιδή των ιερών λειψάνων του τιμάται στις 3 Νοεμβρίου.

Πηγή: [Σοφία Ντρέκου/Αέναη επΑνάσταση](#)